

Národní muzeum v přírodě – Muzeum v přírodě Vysočina

ve spolupráci s Českou národopisnou společností a Ministerstvem kultury ČR

Vás zvou na konferenci,

kteřá se koná pod záštitou České komise pro UNESCO

Nositelé nemateriálního kulturního dědictví a paměťové instituce

Konference se uskuteční v termínu 1.–3. 11. 2022 v Multifunkčním kulturním centru v Hlinsku, při příležitosti 50. výročí otevření Muzea v přírodě Vysočina.

*Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO z roku 2003 je v naší zemi naplňována především skrze Ministerstvo kultury a dedikované organizace – Národní ústav lidové kultury a regionální pověřená pracoviště pro tradiční lidovou kulturu, tedy vybraná regionální muzea. **Tématy spojenými s nejrůznějšími projevy nemateriálního kulturního dědictví se však v různých formách zabývá také většina ostatních muzeí, akademická pracoviště, případně archivy.** Výzkum, dokumentace a popularizace nemateriální kultury jsou uvedeny v článcích 13 a 14 *Úmluvy*, stejně jako zřizování dokumentačních institucí pro nemateriální kulturní dědictví a umožnění přístupu veřejnosti k jejich obsahu (článek 14.iii). *Úmluva* hned v následujícím článku definuje také **roli nositelů nemateriální kultury** – slovy *Úmluvy jejich společenství, skupin a jednotlivců*, které vnímá jako klíčové osoby, jejichž úkolem a zároveň právem je tvořit, udržovat, předávat své dědictví a aktivně s ním nakládat.*

Zejména role muzeí v zachování nemateriálního kulturního dědictví je v současném odborném diskurzu vyzdvihována jako čím dál zásadnější a reflektuje ji celá řada zahraničních akademických prací. Na muzea již není nazíráno jako na autoritativní instituce, jež výhradně určují, které předměty mají být vybrány k tesauraci, jak by měly být interpretovány a jaké příběhy by měly být zaznamenány. Celý proces musealizace se čím dál více otevírá pro spolupráci se „zdrojovými“ komunitami s ohledem na jejich potřeby, přání a jejich vlastní porozumění kulturně-sociální roli muzejních předmětů a dokumentů i nemateriální kultury s nimi spojené. Předmět sám o sobě nemá ani zdaleka takovou hodnotu, není-li interpretován skrze roli, kterou hrál v životě svého majitele či jeho společenství, a skrze hodnoty, jež mu byly prisuzovány.

Další rovinou práce paměťových institucí s nositeli je **výzkum, prezentace a interpretace živých kulturních projevů, zprostředkování znalostí o nich široké**

veřejnosti, a naopak služba nositelům ve formě zpřístupnění sbírkových a dokumentačních fondů a poskytování konzultací za účelem obnovy, uchování či přetváření etnokulturních tradic.

Cílem konference je prozkoumat vztah mezi nositeli projevů nemateriálního kulturního dědictví a paměťovými institucemi, potažmo jejich pracovníky, a také výzvy a případné etické nástrahy vzájemné spolupráce.

Vítány jsou zkušenosti všech druhů paměťových institucí bez ohledu na jejich velikost, délku existence nebo zřizovatele.

Konference bude zaměřena na tyto tematické okruhy:

- 1. Kdo jsou nositelé nemateriálního kulturního dědictví?** Koho za ně považujeme a jak oni sami vnímají nebo naopak nevnímají svoji roli v uchování nemateriální kultury? Změnila se jejich role v porovnání s minulostí? Jaké mají motivace pro udržování tradic, jak jsou vnímáni okolím, odborníky a veřejností?
- 2. Jakými způsoby muzea a další paměťové instituce navazují vztahy s nositeli nemateriálního kulturního dědictví a jakými způsoby s nimi spolupracují?** Děje se tak pro účely muzea nebo pro účely společenství těchto nositelů a jimi praktikovaných prvků nemateriální kultury?
- 3. Jakými způsoby mohou paměťové instituce, respektive jejich pracovníci, podpořit nositele při obnově, udržování a uchování prvků jejich nemateriálního kulturního dědictví?** Na jaké etické otázky narážíme jako výzkumníci nemateriálních kulturních prvků při práci v terénu anebo při práci se sbírkami a jak je řešíme? Jak nás nositelé nemateriálních kulturních prvků vnímají jako výzkumníky a jako správce jejich musealizovaného kulturního dědictví?

Vybrané příspěvky budou na základě selekce editorek zařazeny do souhrnné publikace o roli muzeí v uchování nemateriálního kulturního dědictví v České republice. Vydání publikace je plánováno po roce 2025 a bude mu předcházet několikaletý výzkum a příprava. Další možností publikování příspěvků v případě zájmu autorů je recenzovaný časopis Národního muzea v přírodě *Museum vivum: časopis českých muzeí v přírodě*.

